

fick jag berättat för mig att ett av träden vid ladan inte hade gett frukt sedan nuvarande ägare tog över, men efter beskrivning och pincering så har även detta träd av sorten Doyenné du Comice bönjat ge frukt och ympis varje år.

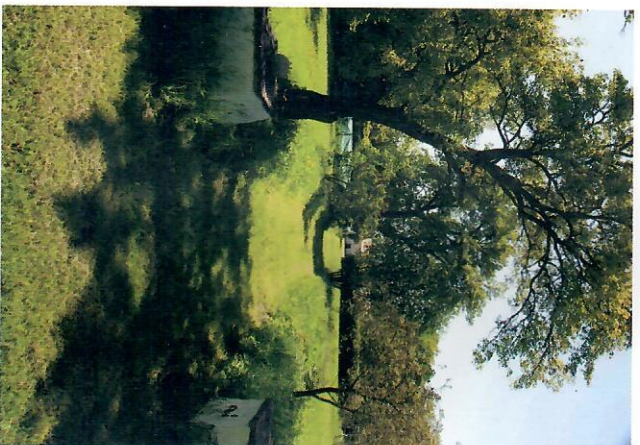
Fruktladan återkommer i många av de texter som jag läst om Djurön. Dess inre finns där ännu: fantastiska träställningar med gediget snickrade lådor som man lagrade frukten i förr. Det har gjorts försök under senare år att lagra äpplen i lådorna, men avsaknaden av katter på gården gör att mössen festar på frukten. Jag antar att det måste ha funnits fler jagande katter på den tiden de lagrade frukt i ladan.

Spår i historien

Varje gång som jag befinner mig i trädgården kan jag känna historiens vingslag. Då och då gör den sig dessutom påmind genom att visa upp någon gammal rest från förr. Det gömda Conferencepäronet, som jag skriver om i början, är ett exempel, de olika fälten runt trädgården med spridda

Spaljerade horisontella grenar ger mycket fruktanlag och därmed härlig blomning och vacker frukt.

Utblick söderut om man står i början av pergolan. Liegel i förgrunden och gråpäronträdet bakom, längst bak kan man skimra ställen som byggts av nuvarande ägare.

äldre frukttväd är ett annat, fruktladan med sina hyllysystem är ett tredje. Listan kan göras lång, och till min glädje så är den nog inte komplett ännu utan jag kommer att fortsätta att bli överraskad under mina strövtåg i trädgården. Med detta får rundturen vara slut, tack för att du följde med mig.

I nästa nummer av *Pomologen* kommer jag att fokusera på mina olika experiment med bland annat lagring av frukten, plockningstider och ympningar.

Text och foto: **Per Djervf Noktlev**
noktlev@gmail.com

Calville Blanche d'Été.

Calville Blanche d'Été

Ännu ett fynd av en udda äppelsort har nu gjorts i den före detta plantskolan i Norby, Uppsala – 'Calville Blanche d'Été' som ibland även kallas Vit Sommarkalvill.

Som pomolog har man en del okända äppeltväd som man kämpar med. Liksom med fyndet av 'Courtpendue Rouge' är det här ett träd utefter min cykelväg till mina odlingslotter i Uppsala. Jag har stannat och plockat trottoar-äpplen många gånger här. De har smakat mycket gott men tyvärr lämnat stor oro när det gäller frågan om vad det är för sort.

Även denna gång har jag haft hjälp av Gullmar Henäng som konfirmerade min sortbestämning. Mitt förslag var denna gång ganska klart när jag suttit med Alexandra Smirnoffs beskriv-

ning av äppelsorten 'Calville Blanche d'Été'. Senare upptäckte jag att den har eftersökts i *Pomologen-pomologi nr 2* eftersom det tydligen var en sort som funnits i handeln sedan 1850-talet och "var en av de vanligaste sorterna under 1800-talet och en bit in på 1900-talet" enligt Krister Andersson och Gullmar Henäng 2018.

Dessutom har jag upptäckt att samma sort beskrivs under det tentativa namnet Bernard från Östra Nyland i Finland av Gun-Britt Husberg (2020). Illustrationen liknar verkligen de frukter jag hittat i det västra hörnet

av tomten på Konsumvägen 42. Trädet lutar alltså ut över Rättarvägen. En intressant notering som Alexandra Smirnoff gör är att sorten är uppskattad i Nylandsregionen, vilket kan betyda att sorten kan vara hårdig även norr om Mälaren enligt henne.

Plantskoleverksamheten i Norby började 1937 då Gösta Küller anlade sin trädgård med två växthus och 100 drivbänkar samt frilandsodlingar. Den bör ha täckt ett ganska stort område motsvarande flera kvarter. I norr går numera Tallmovägen där kvarteret dessutom heter Odlaen(!). Området sträcker sig västerut till Rättarvägen, Kuskvägen, Torparvägen och ämnings- tone fram till Ängsvägen. Vid Kuskvägen finns två jordkällare som kan ha byggts under plantskoleiden och i de här kvarteren finns en hel del mycket stora fruktträd som vid tillfälle borde

inventeras. Jag anar att man här kan finna fler av Küllers provodlingar. Som syns på bilden av trädet har det en kraftig gren tillväxt på stammen och under den mäter trädet 137 cm i omkrets vilket väl talar för att det var en del av odlingarna. Det är också känt att Küller hade en grönsaks- och blomsteraffär i hörnet av Lindsbergsgatan och Norbyvägen. Den affären finns fortfarande kvar som blomsterhandel i källarvåningen under bostadshuset.

Beskrivning

'Calville Blanche d'Éré' eller Vit Sommarkalvill

Storlek: mindre till medelstort.

Form: rundat konisk med låga knölar runt foderhålan som fortsätter som åsar ned över frukten. Åsarna gör frukten 10-kantig i tvärsnitt.

Färg: blekt gröngul grundfärg. Solsidan kan visa orange-röd täckfärg med smala karmintöda strimmor. Skalpunkter ljusgröna.

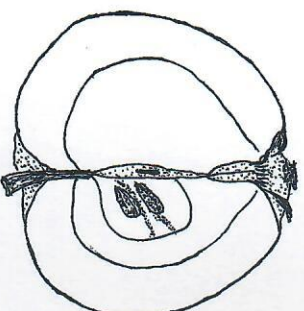
Skal: tunt, glänsande, ojämnt och blir något fett. Doft stark, god.

Foderhåla: medeldjup, svagt ribbad, ibland med någon rost.

Foder: liett, halvöppet-öppet. Foderbladen gröna, ludna, glesa, ljusgröna vid basen. De pekar uppåt och böjer sig utåt.

Skaffhåla: medeldjup, visar mindre rost sett av tunn, olivgrön till ljusbrun rost.

Skaff: kort (0,5–1,5 cm), tjockt, fylles skaffhålan och är grönt, hårt, något hårigt.

Längdsnitt av Calville Blanche d'Éré.

Foderrör: smalt, djupt cylindriskt, ljusbrunt med smal spets i botten. Ståndarna sitter högt. Pistillen något luden.

Kärnhus: stort lökformat, något öppet. Kärnrummen är öronformade med svagt ritsade väggar. Kärnorna är kastanjebruna, rätt stora, äggformade – kilformade med tillplattade sidor, spetsiga. Inte alltid fyllda. Gulgröna kärnsträngar.

Kött: gräddvitt till gröngult, saftigt, mörkt, sötsyrligt med mycket fin arom. Brunfärgas långsamt.

Plockningstid: mitten av september.

Mognadstid: från mitten av september och håller sig en månad.

Blomning: medeltidig med rosa knoppar med vita, långskaffade kronblad.

Calville Blanche d'Éré i blom.

Zon: I–IV.

Historik: en 1700-talssort med osäkert ursprung som omnämns redan 1841 i svensk litteratur av L. J. Laurell.

Synonym: Vit Sommarkalvill.

Kommentar: Trädet växer måttligt och är friskt och hårdigt.

Särskilda kännetecken: ett just, tydligt 10-åsig, äpple med djupt foderrör och kort skaff. Drabbas sällan av skurv.

Förväxlingsäpplen: 'Kaniker' som mognar tidigare. 'Signe Tillisch' som mognar senare, är större, har mycket stora kärnor och nästan alltid har skurv. 'Cludius Höstäpple' har trattformigt foderrör och stor utstrålade rost.

Text och foto: **Mattias Iwarsson**
mattias.biologi@telia.com

Litteratur
Andersson, K. och Henäng, G. 2018. *Försvunna äppelsorter*. Pomologen-pomologi nr. 2.
Eneroth O. 1896. *Handbok i Svensk Pomologi*. Ny upplaga omarbetad och tillökad af Alexandra Smirnoff, första och andra delen.
Husberg, G. 2020. *Äpplen i Östra Nyland i Finland*. Pomologen 3:12–16.
Iwarsson, M. 2020. 'Courpendu Rouge'. *En gammal okänd äppelsort*. Pomologen 2020:1:10–13.
Henäng, G. 2020. *Beskrivning av Courpendu*. Pomologen 2020:1:14–17.
Laurell, L.-J. 1841. *Handbok i svenska trädgårds- och blomsterskötseln*. [Malus domestica 'Vit Sommarkalvill']

Trädet från gatan. Vinterbild.